

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΗ, 16 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1981

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ
260

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1073

Περί μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεσιν εργασιών εις ενοτάξια οικοδομών και πάσης φύσεως έργων αρμοίος Πολιτικού Μηχανικού.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπ' όψει :

α) Τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ ἀπὸ 25.8/5.9.1920 Β. Δ/τος ἀπερὶ κωδικοποιήσεως τῶν περὶ ὑγιεινῆς καὶ ασφαλείας τῶν ἐργατῶν διατάξεων.

β) Τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ Νόμου ΔΚΘ'/1912 ἀπερὶ ἐργασίας γυναικῶν καὶ ἀνηλίκων.

γ) Τὰς διατάξεις τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ Π. Δ/τος 1156/1977 ἀπερὶ ὀργανισμοῦ τοῦ Ἰπουργείου Ἐργασίας.

δ) Τὴν ὑπ' ἀριθ. 1474/1.10.1980 γνωμοδότησιν τοῦ Ἀνωτάτου Ἰγειονομικοῦ Συμβουλίου.

ε) Τὴν ἀπὸ 26.2.81 γνωμοδότησιν τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου Ἐργασίας.

στ) Τὴν ὑπ' ἀριθμ. 876/1981 γνωμοδότησιν τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, προτάσει τοῦ Ἰπουργοῦ Ἐργασίας, ἀπορροισίμου :

Ἄρθρον 1.

Πεδίον ἐφαρμογῆς.

Ἐπὶ τῶν πάσης φύσεως ἐργοταξιακῶν ἐργῶν ἀρμοδίος Πολιτικού Μηχανικοῦ, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν οικοδομικῶν τσιούτων, τηροῦνται ὑπὸ τῶν κατὰ Νόμον ὑπευθύνων, πέραν τῶν διατάξεων τοῦ Π. Δ/τος τῆς 14.3.1934 ἀπερὶ ὑγιεινῆς καὶ ασφαλείας τῶν ἐργατῶν καὶ ὑπαλλήλων τῶν πάσης φύσεως βιομηχανικῶν καὶ βιοτεχνικῶν ἐργοστασίων, ἐργαστηρίων κ.λπ.) καὶ τοῦ Π. Δ/τος 778/26.8.80 ἀπερὶ τῶν μέτρων ασφαλείας κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν οικοδομικῶν ἐργασιῶν, καὶ αἱ εἰδικαὶ διατάξεις τῶν ἐπομένων ἄρθρων.

ΤΜΗΜΑ I

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΕΚΣΚΑΦΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Γενικά μέτρα ασφαλείας δι' ἐκσκαφάς.

Ἄρθρον 2.

Πρὸ τῆς ἐνάρξεως ἐργασιῶν ἐκσκαφῶν πρέπει νὰ ἐρευνηταί, τῆ συναργασία τῶν ἀρμοδίων φορέων, ἢ ὑπαρξίς

καὶ ἡ θέσις, εἰς τὸν χώρον τοῦ ἐργοταξίου, δικτύων ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, τηλεφώνου, φωταερίου, ὕδατος κ.λπ. καὶ νὰ γίνεταί ἡ κατὰ περίπτωσιν ἀπαιτουμένη ἀπομόνωσις ἢ μεταφορὰ τῶν.

Αἱ ἐκσκαφαὶ ἐν γένει ἐκτελοῦνται διὰ μηχανικῶν μέσων, λαμβανομένης προνοίας ἀντιστηρίξεως τῶν πρανῶν τῆς ἐκσκαφῆς τῶν παρακειμένων οικοδομῶν, τῶν καταστροφῶν ὁδῶν κ.λπ.

Αἱ ἀντιστηρίξεις μελετῶνται ὑπὸ ἀρμοδίου Μηχανικοῦ.

Πάντα τὰ ἐπισηφαλῆ ἢ προεξέχοντα τμήματα βράχων, λίθων ἢ χωμάτων, τὰ ὅποια δύνανται ἐκ τυχαίας πτώσεως νὰ προξενήσων ἀτυχήματα εἰς τοὺς πλησίον ἀπασχολομένους ἐργαζομένους πρέπει νὰ κατακρημνίζονται συμφώνως πρὸς τὰς ὁδηγίας ἐμπείρου προσώπου, νὰ μὴ ἐπιτρέπεται δὲ ἡ ἀνάληψις ἐργασίας πρὸ τῆς βεβαιώσεως ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου ἐργολάβου ἢ τοῦ ἐπιβλέποντος μηχανικοῦ ὅτι δὲν ὑπάρχει κίνδυνος.

Ἄρθρον 3.

Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐκσκαφῶν καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῶν, πρέπει νὰ ἐρευνηταί ἢ τυχὸν ὑπαρξίς προγενεστέρων ἐκσκαφῶν, προκειμένου νὰ λαμβάνωνται πρόσθετα μέτρα ασφαλείας.

Ἄρθρον 4.

Διὰ τὴν ἀντιστήριξιν ὁμοίων κτιρίων ἐπιβάλλεται μεθοδικὴ καὶ τεχνικὴ ὑποθεμελίωσις τῶν εἰς τὴν ἀπαιτουμένην ἔκτασιν καὶ εἰς τὰ ἀπαιτούμενα βάρη.

Μεταξὺ τῶν καταλλήλων πρὸς τοῦτο μεθόδων ἀναφέρεται ἡ τμηματικὴ ἀντιστήριξις διὰ ντουλαπιῶν εἰς καταλλήλους ἀποστάσεις, ἢ καὶ ἡ κατασκευὴ ἀερογεφυρῶν ἀντιστηρίξεως, ἢ καθολικὴ ἀγκύρωσις μετὰ ἢ ἀνευ κατακορύφων στοιχείων κ.λπ.

Ἄρθρον 5.

Οἱ πλησίον τῶν ἐκσκαφῶν εὐρισκόμενοι μανδρότοιχοι, ἱστοί, φανοστάται, δένδρα καὶ ἄλλα καθηλωμένα ἐντὸς τοῦ ἐδάφους ἀντικείμενα, ἐφ' ὧσιν ἐκλονίσθησιν ἀπὸ τὴν ἐκσκαφῆν ἢ ἐφ' ὧσιν ὑπάρχη αὐτὸς ὁ κίνδυνος, πρέπει νὰ στηρίζωνται δι' ἀντερσιμάτων μέχρι τοῦ τέλους τῶν ἐργασιῶν ἢ εἰς περιπτώσεις ἀνάγκης νὰ κατεδαφίζωνται ἢ ἀπομακρύνωνται προσωρινά.

Ἄρθρον 6.

Ἐπὶ ἐκσκαφῆς ἐντὸς ὕδατος, τοῦτο ἀντλείται καὶ διοχετεύεται κατὰ τὸ δυνατόν εἰς τὰ στόμια ὑπονόμων. Ὅμοίως ἀντλοῦνται ἢ ἀποχετεύονται τὰ ὄμβρια ὕδατα.

Αι ένδεχόμεναι συνέπειαι τής άντλήσεως επί τής ευσταθείας των όμβρων κτισμάτων λαμβάνονται καταλλήλως ύπ' όψιν.

Οι έργαζόμενοι εις τας έν λόγω έκσκαφάς, έφοδιάζονται με ειδικά αδιάβροχα ύποδήματα.

Άρθρον 7.

Κατά τας έκσκαφάς πρέπει να άποφεύγεται ή πλησίον των άνοιγμάτων συγκέντρωσις των υλικών έκσκαφής, έργαλείων ή άλλων βερών. Ταύτα πρέπει να τοποθετώνται εκτός του εύρους κατακλίσεως του πιθανού πρίσματος ήλισθήσεως, ώστε να αποκλείεται κίνδυνος κατολισθήσεως ή καταρρεύσεως των έντός του χώρου των έκσκαφών.

Άρθρον 8.

Το πλάτος των κεκλιμένων επιπέδων κυκλοφορίας των φορτηγών αυτοκινήτων, έντός των χώρων έκσκαφών πρέπει να είναι τουλάχιστον τριών (3,00) μέτρων. Η κλίσις αυτών πρέπει να μην υπερβαίνει το είκοσι πέντε (25%) επί τοις εκατό, άλλως πρέπει να ελέγχεται ή ευστάθεια του πρίσματος. Τα επίπεδα ταύτα πρέπει να είναι άνθεκτικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Μέτρα ασφαλείας κατά την έκσκαφήν.

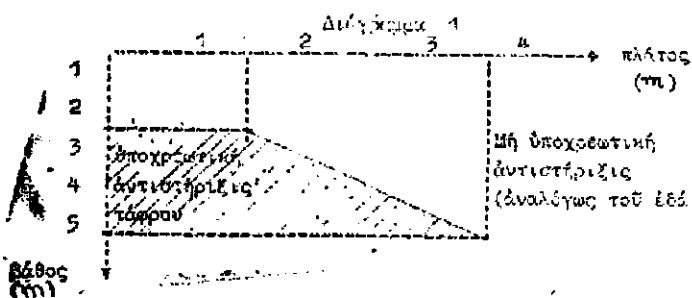
Θεμελίων και τάφρων.

Άρθρον 9.

1. Κατά την έκσκαφήν θεμελίων, τάφρων ή όρυγμάτων επιμήκων ή μεμονωμένων ή άντιστήριξις δια βάθη μεγαλύτερα των έμφαινομένων εις το κατωτέρω διάγραμμα 1 είναι ύποχρεωτική.

Η άντιστήριξις παραλείπεται εάν ή έκσκαφή πραγματοποιηται εις βράχον και εις περιπτώσεις, κατά τας οποίας ή ισορροπία των πρανών έκσκαφής έχει εξασφαλισθή δια καταλλήλου κλίσεως των.

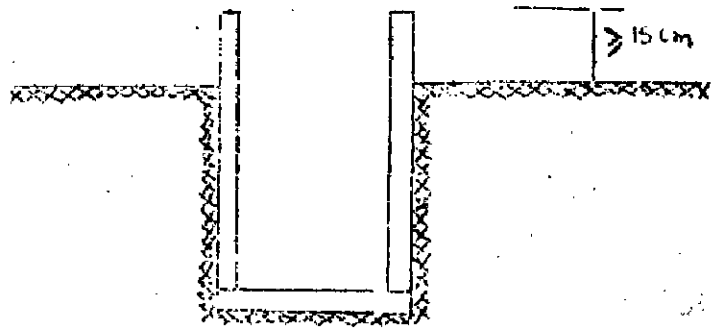
Η άντιστήριξις πραγματοποιείται παραλλήλως προς την πρόδον των εργασιών και εάν ύπάρχη ανάγκη δια τταλλήλων μεθόδων ή δια μηχανικών μέσων εξ άποστάσεως, άνευ τής εισόδου των εργαζομένων εις την έκσκαφήν.

2. Άπαγορεύεται ή κάθοδος εργαζομένων εις την έκσκαφήν πρό τής λήψεως των αναγκαίων μέτρων ασφαλείας πλην εκείνων οι οποίοι είναι επιφορτισμένοι δια την λήψιν των μέτρων τούτων.

3. Δια την παρεμπόδιση πτώσεως υλικών, έργαλείων και άντικειμένων πάσης φύσεως εις την έκσκαφήν πρέπει τα χείλη τής έκσκαφής να περιβάλλονται από κράσπεδα ύψους τουλάχιστον δεκαπέντε εκατοστών (0,15) του μέτρου, ή δε επένδυσις τής τάφρου, εις τας περιπτώσεις κατά τας οποίας ύφίσταται τοιαύτη επένδυσις, να εξέλξη τής επι-

Σχήμα 1.

Άρθρον 10.

Όταν μελετάται το θέμα άντιστηρίξεως κρανών μιας έκσκαφής, πρέπει να λαμβάνονται ύπ' όψιν εκτός από τας κρατούσας κατά την έκσκαφήν συνθήκας και τα ακόλουθα :

- α) Πιθανότης αύξήσεως τής ώθήσεως των γαιών, λόγω έμποτισμού των, έποχιακού ή άλλου.
- β) Δονήσεις λόγω διελεύσεως βαρέων όχημάτων.
- γ) Χρήσις εκρηκτικών εις γειτονικάς έκσκαφάς.
- δ) Πιθανότης αύξήσεως των ώθήσεων λόγω άποθέσεως, πλησίον του άνείγματος, υλικών έκσκαφής, μηχανημάτων κ.λπ.
- ε) Έρπυστική παραμόρφωσις του έδάφους.
- στ) Άποσάθρωσις λόγω επαφής με την ατμόσφαιραν.

Άρθρον 11.

Η άντιστήριξις επί έκσκαφών τάφρων μεγάλου μήκους, όπως π.χ. δια τοποθέτησιν άγωγών ηλεκτρικού ρεύματος, ύδατος, τηλεφώνου κ.λπ. πραγματοποιείται κατά τας διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου.

Τα προϊόντα έκσκαφής τοποθετούνται εις απόστασιν τουλάχιστον εξήκοντα εκατοστών (0,60) του μέτρου από το χείλος του όρυγματος. Κατά τας έκσκαφάς εις ύδους και συναφείς κοινοχρήστους χώρους, λαμβάνονται κατά περιπτώσιν και τα αντίστοιχα μέτρα ασφαλείας, τα όποια προβλέπονται από τας οικείας διατάξεις του ισχύοντος «Κώδικος Όδικής Κυκλοφορίας» Κ.Ο.Κ.

Άρθρον 12.

Δια την ασφαλή διεξαγωγήν εργασιών έντός τάφρων, πρέπει να αφήνονται εις ένδεδειγμένας θέσεις στερεά διαβάσεις ή να κατασκευάζονται άνθεκτικά γεφυρώματα, δια την διέλευσιν διαβατών και όχημάτων. Εις τας δύο πλευράς των διαβάσεων τούτων πρέπει να ύπάρχουν κυκλιδώματα.

Άρθρον 13.

Τα πρανή όρυγμάτων ή και αι άντιστηρίξεις των επιθεωρούνται υπό άρμοδίου προσώπου, μετά πείρας, όριζομένου υπό του εργοδότη, ως ακόλουθος :

α) Καθ' εκάστην, εις τας θέσεις εργασίας έκσκαφών βάθους πλέον του ένός μέτρου και πενήκοντα εκατοστών (1,50) του μέτρου.

β) Καθ' εκάστην αλλαγήν φυλακής εργασίας :

Εις το άκρον διανοιγομένης τάφρου βάθους άνευ των τριών (3,00) μέτρων.

Εις τον πυθμένα και τας παρειάς διανοιγομένου φρεάτος. Εις το μέτωπον προβολής σήραγγος.

Αι τυχόν παρατηρήσεις των επιθεωρήσεων αυτών αναγράφονται εις το Ημερολόγιον Μέτρων Άσφαλείας τής Έργασίας.

Λεπτομερής εξέτασις κάθε είδους έκσκαφής διενεργείται υπό του επιβλέποντος μηχανικού :

Μετά την εκτέλεσιν άναγκαίων

Πρὸ τῆς ἐπαναλήψεως ἐργασιῶν, διακοπαισῶν λόγῳ θεομηνίας ἢ παγετοῦ, ἀναφέρονται δὲ καὶ αἱ τυχόν ἀπαιτούμεναι ἐπισκευαί.

Ἀνεξαρτήτως τῶν προηγουμένων ἕκαστῃ τῆς ἐβδομάδος.

Αἱ ἐκθέσεις τῶν ἐξετάσεων αὐτῶν περιλαμβάνονται εἰς τὸ Ἡμερολόγιον Μέτρων Ἀσφαλείας τῆς Ἐργασίας.

Ἄρθρον 14.

Ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἐκσκαφῆς φρέατων εἰς ἐδάφη μαλακά, ἐλώδη ἢ ὑποχωροῦντα καὶ ἐν γένει δι' ἐργασίας εἰς ἐπικινδύνους θέσεις (π.χ. γεφύρας, φρέατα, ἐκσκαφὰς εἰς ἐλώδη ἢ ὑποχωροῦντα ἐδάφη) πρέπει οἱ ἐργαζόμενοι νὰ εἶναι προσδεδεμένοι, ἐκ σταθεροῦ σημείου, ἀσφαλῶς, διὰ ζώνης ἀσφαλείας ἢ σχοινίων καταλλήλου διατάξεως, ὥστε νὰ ἀνασφύρωνται ἀμέσως εἰς περίπτωσιν κινδύνου. Εἰς τὰς ἀνωτέρω περιπτώσεις εἶναι ἀπαραίτητη ἡ χρησιμοποίησις προσωρινῆς ἀντιστηρίξεως.

Ἄρθρον 15.

Αἱ παρειαὶ τῶν φρέατων πρέπει νὰ ἐπιθεωροῦνται εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστης φυλακῆς (βάρδιας) καὶ νὰ λαμβάνονται ὅλα τὰ μέτρα διὰ τὴν πρόληψιν καταπτώσεων, οὐδεμίαν δὲ ἐργασία ἐπιτρέπεται νὰ γίνῃ εἰς φρέαρ πρὶν ἢ βεβιωθοῦν οἱ ἐργαζόμενοι ὅτι οὐδεὶς εὐρίσκειται ἐντὸς αὐτοῦ.

Αἱ παρειαὶ τῶν φρέατων καλύπτονται, ἀνεξαρτήτως τῆς φύσεως τοῦ ἐδάφους, δι' ἐνὸς καταλλήλου προκατασκευασμένου κλωβοῦ ἀντιστηρίξεως.

Οἱ κἀδοὶ ἐξαγωγῆς τῶν ὑλικῶν ἐκσκαφῆς πρέπει νὰ ἀνασύριωνται διὰ βραδείου ἢ ἐνδεδειγμένης ἀνυψωτικῆς μηχανῆς καὶ νὰ μὴ πληροῦνται μέχρι τῶν χειλέων.

Ἡ ἀνάρτησις τῶν κἀδων πρέπει νὰ γίνεται μετὰ προσοχῆς κατακορύφως καὶ εἰς τὸ κέντρον τῆς κοιλότητος τοῦ ἐκσκαπτομένου χώρου.

Ἄρθρον 16.

Ὅταν ὑπάρχουν ἐγκατεστημένοι εἰς τὰ φρέατα κλίμακες, αὗται πρέπει νὰ εἶναι ἀσφαλῶς προσηρμοσμένοι καὶ αἱ βαθμίδες τῶν νὰ μὴ ἀπέχουν μεταξύ τῶν πλέων τῶν εἰκοσι πέντε ἑκατοστῶν (0,25) τοῦ μέτρου. Διὰ φρέατα μεγάλου βάθους ἐκσκαφῆς, αἱ σχετικαὶ κλίμακες πρέπει νὰ φέρουν ἀναπαυτήρια τοῦλάχιστον ἀνὰ δέκα (10.00) μέτρα. Εἰς τὴν εἰσοδὸν (ἀρχὴν) τοῦ φρέατος καὶ εἰς τὰ ἐνδιάμεσα ἀναπαυτήρια, πρέπει αἱ κλίμακες νὰ ὑπερβαίνουν τὸ δάπεδον τοῦλάχιστον κατὰ ἓνα (1.00) μέτρον καὶ νὰ ὑπάρχουν εἰς τὸ ἴδιον ὕψος χειρολαβαί. Κλίμακες ἐκ σχοινίου ἐπιτρέπονται μόνον εἰς φρέατα βάθους μικροτέρου τῶν δέκα (10.00) μέτρων, πρέπει δὲ νὰ εἶναι στερεῶς προσηρμοσμένοι καὶ κατὰ τὰ δύο ἄκρα τῶν.

Ἄρθρον 17.

Ἀπαγορεύεται ἡ, εἰς φρέατα βάθους μεγαλυτέρου τῶν εἰκοσι (20.00) μέτρων, κάθοδος ἢ ἀνοδος βαρῶν μεγαλυτέρων τῶν (250) διακοσίων πενήκοντα χιλιογράμμων ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἐγκατάστασις ὀδηγῶν.

Ἐὰν εἰς φρέαρ ὑπάρχῃ ἐγκατάστασις κλιμάκων καὶ μηχανημάτων ἐξαγωγῆς ὑλῶν ἐκσκαφῆς, ἀπαγορεύεται ἡ ἀνοδος ἢ κάθοδος τῶν ἐργαζομένων κατὰ τὴν διάρκειαν λειτουργίας τῶν μηχανῶν ἐξαγωγῆς.

Ὅταν χρησιμοποιοῦνται μηχανικὰ μέσα καὶ ἐφ' ὅσον ὑπάρχῃ ἔστω καὶ ἓνας ἐργαζόμενος εἰς τὸ φρέαρ πρέπει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν νὰ ὑπάρχῃ μόνιμος ἓνας χειριστὴς τοῦ μηχανικοῦ αὐτοῦ μέσου.

Συνιστᾶται νὰ μὴ χρησιμοποιοῦνται τὰ μηχανικὰ μέσα διὰ τὴν ἀνοδὸν.

Εἰς περιπτώσεις λειτουργίας, ἐντὸς τοῦ φρέατος, κινήσεως ἐσωτερικῆς καύσεως, τὰ καυσάερα ἀπάγονται εἰς τὴν ὑπαίθρου διὰ καταλλήλου σωλήνος.

Κατὰ τὴν πραγματοποιήσιν ἐργασιῶν εἰς φρέατα πρέπει νὰ λαμβάνονται μέτρα διὰ τὸν ἐπαρκῆ ἀερισμὸν τῶν θέσεων ἐργασίας καὶ τὴν προστασίαν τῶν ἐργαζομένων ἀπὸ τὰς ἀναθυμιάσεις.

Φρέατα βάθους μεγαλυτέρου τῶν ὀκτώ (8,00) μέτρων πρέπει νὰ φωτίζονται διὰ τεχνητοῦ φωτισμοῦ. Πρὸς τοῦτο χρησιμοποιοῦνται εἰδικαὶ λυχνίαι με προστατευτικὸν πλέγμα, θηρουμένων, εἰς περίπτωσιν ἠλεκτροφορτισμοῦ, τῶν διατάξεων περὶ ἠλεκτρικῶν Ἐγκαταστάσεων.

ΤΜΗΜΑ II

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΚΑΤΕΔΑΦΙΣΕΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Γενικὰ μέτρα ἀσφαλείας διὰ καταδαφίσεως.

Ἄρθρον 18.

Πρὸ τῆς ἀνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς καταδαφίσεως ἐνὸς ἔργου, πρέπει νὰ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν ἡ ἀντοχὴ καὶ ἡ εὐστάθεια ἐκάστου τμήματος αὐτοῦ καὶ ἰδιαίτερος τῶν δαπέδων, προκειμένου νὰ γίνονιν αἱ ἀναγκαῖαι ἀντιστηρίξεις καὶ ὑποστηρίξεις.

Ἄρθρον 19.

Ὁ ἐργαζόμενος ἐπιφορτίζεται με ἐργασίαν καταδαφίσεως ὅταν εἶναι κατάλληλος διὰ τὴν ἐργασίαν αὐτήν καὶ ἔχει ἐπαρκῆ γνώσιν καὶ ἐμπειρίαν.

Ἄρθρον 20.

Πρὸ τῶν κυρίων ἐργασιῶν καταδαφίσεως, ἀφαιροῦνται ὑλικά καὶ τμήματα δυνάμενα νὰ θρυμματισθοῦν καὶ νὰ ἐκτοξευθοῦν, ὅπως π.χ. ὑλοσπίνακες, κιγκλιδώματα καὶ ἄλλα παρόμοια.

Ἄρθρον 21.

Αἱ καταδαφίσεις ἐκτελοῦνται εἴτε διὰ τῆς χρήσεως, ὑπὸ τῶν ἐργαζομένων, ἰκριωμάτων ἀντοχῆς ἀναλόγου πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς χρήσεώς τῶν καὶ ἐργαλείων χειρὸς εἴτε διὰ μηχανικῶν μέσων ἢ καὶ ἀμφοτέρων.

Ἄρθρον 22.

Ἡ καταδαφίσις ἐκτελεῖται ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω κα ἐξ ὕψους οὐχὶ πλέον τοῦ ἐνὸς ἡμίσεος (1.50) μέτρου ἀνωθεν τοῦ ἐκάστοτε δαπέδου ἐργασίας, καὶ προκειμένου περὶ δαπέδου ἰκριωματος μέχρις ὕψους πενήκοντα ἑκατοστῶν (0,50) τοῦ μέτρου.

Ἄρθρον 23.

Οἱ ἐργαζόμενοι δὲν δύνανται νὰ ἀπασχολοῦνται εἰς διαφορετικὰ καθ' ὕψος ἐπίπεδα (ἢ ἓνας θῦθεν τοῦ ἄλλου), πρὸς μόνον ἐφ' ὅσον ληφθοῦν μέτρα διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰ κατώτερα ἐπίπεδα, διὰ κατασκευῆς εἴτε κιγκλιδωμάτων μετὰ σανίδος μεσοδικτύματος καὶ θωρακίου εἴτε δικτύων ἢ καὶ ἄλλων ἰσοδυνάμων μέτρων.

Ἄρθρον 24.

Ὅταν, ἐν συνεχείᾳ καταδαφίσεως τμήματος ἔργου, πρὸς τὰ ἀρχικῶς ληφθέντα μέτρα δύναται νὰ πιθανολογηθῇ ὅτι

τὰ παραμένοντα στοιχεία, τμήματα ἢ γεινοτικά ἔργα ἔχουν ἀμφίβολον ἰσχυροπύαν, πρέπει νὰ λαμβάνονται μέτρα διὰ τὴν προστασίαν ἀπὸ οἰονδήποτε κίνδυνον αἰφνιδίας καταρρεύσεως.

Ἄρθρον 25.

Διὰ τὴν ἀσφαλῆ πραγματοποίησιν τῶν ἐργασιῶν καταδάρσεως, πρέπει :

α) Ἐφ' ὅσον ἡ ἐργασία ἀπαιτεῖ τὴν χρησιμοποίησιν μέχρι δέκα (10) ἐργαζομένων, νὰ ὑπάρχη Προϊστάμενος Συνεργειῶν ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν ἐπιβλέψιν τούτων. Ἐκαστος Προϊστάμενος Συνεργειῶν δύναται νὰ ἐπιβλέπῃ τὸ πολὺ δέκα (10) ἐργαζομένους.

Ὅταν ἡ ἐργασία ἀπαιτῇ ταυτόχρονον ἀπασχόλησιν περισσότερων ομάδων ἐργασίας οἱ Προϊστάμενοι τῶν πρέπει νὰ τίθενται ὑπὸ τὰς ὁδηγίας ἐνὸς ἐπιτελεστικῆς συντονιστοῦ.

β) Τὰ ἀνοίγματα πρὸς τὸ κενόν, ἀκόμη καὶ πρὸς τὸ ἐσωτερικόν τῆς οἰκοδομῆς, νὰ φράσσονται προσωρινῶς ἀλλὰ καὶ τὸν τρόπον ἀσφαλῆ, ἀμέσως μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν θυρῶν, κυκλιδωμάτων κ.ἄ.

γ) Αἱ μόνιμοι κλιμακίαι νὰ διατηροῦνται κατὰ τὸ δυνατόν, διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐργαζομένων. Μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν μόνιμων κυκλιδωμάτων τῶν, τοποθετοῦνται πρὸς τὴν πλευρὰν τοῦ κενοῦ προσωρινὰ κυκλιδωμάτα ἐπαρκεῖς ἀντοχῆς.

δ) Πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ὑπερφορτώσεως τῶν διαπέδων κατὰ τὴν διάρκειαν καταδάρσεως, νὰ διανοιῶνται ἐκ τῶν προτέρων εἰς τὰ δάπεδα ὑπὸ διὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν προϊόντων τῆς καταδάρσεως.

Αἱ ὅποι αὐτὰ νὰ εἶναι ἐπιφανείας μέχρις ἐνὸς (1,00) τετραγωνικοῦ μέτρου. Ἡ ἐργασία διανοίξεως τῶν ἀρχίζει ἐκ τοῦ ἀνωτάτου ὀρόφου καὶ προχωρεῖ διαδοχικῶς πρὸς τοὺς κατωτέρους ὀρόφους.

ε) Τὰ ὑφιστάμενα ἀνοίγματα διαπέδων, νὰ φράσσονται εἰς τὸ δάπεδον τοῦ ὑπὸ καταδάρσιν ὀρόφου. Τὰ ἀνοίγματα τὰ χρησιμοποιούμενα διὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν ὑλικῶν καταδάρσεως ἐπιτρέπεται νὰ ἀποκαλύπτονται μόνον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐργασίας ἀπομακρύνσεως.

Εἰς ὀρόφους ἢ θέσεις μὲ ἀνοίγματα μὴ φραγμένα ἢ περιφραγμένα, πρέπει νὰ ἀποκλεισθῶν ἢ προσπέλασις διὰ καταλήλων προστατευτικῶν μέσων.

στ) Ὅταν προκαλῆται πτώσις ὑλικῶν, οἱ σχετικοὶ χώροι πτώσεως τούτων, ἐσωτερικῶς ἢ ἐξωτερικῶς τοῦ κτιρίου, νὰ καθορίζονται πρᾶστικῶς καὶ νὰ ἐξασφαλίζονται ἢ ἀπαγορεύσις διελεύσεως ἢ παραμονῆς εἰς τούτους, ἐργαζομένων ἢ ἄλλων. Ἡ ἀπαγορεύσις αὕτη θὰ πραγματοποιηθῆ διὰ φραγμάτων, σχοινίων κ.ἄ., δύναται δὲ νὰ ἐνισχυεῖται ἐάν κρινεῖται ἀπαραίτητον διὰ φυλάξεως ὑπὸ ἐργαζομένων, παραμενόντων ἐκτὸς τοῦ περιφραγμένου χώρου.

ζ) Ἡ ἠθελμημένη ἐλευθέρᾳ ρίψις ὑλικῶν ἐπὶ θέσεων προσπελάσιμων, νὰ περιορίζεται μόνον εἰς τὰς ἀπολύτως ἀναγκαίας περιπτώσεις. Αἱ θέσεις πτώσεως, νὰ ἐξασφαλίζονται ἐναντι προσπελάσεως διὰ καταλήλων προσωρινῶν ἐμποδίων καὶ ταυτοχρόνως ἐναντι προσεγγίσεως διὰ τοποθετήσεως ἐπαρκεῖς ἀριθμοῦ φυλάκων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Κατεδάφισις εἰδικῶν ἔργων ἢ στοιχείων ἔργων.

Ἄρθρον 26.

Ἡ καταδάρσις ἔργων ἐξ ὀπλισμένου σκυροδέματος ἢ προεντεταμένου καὶ ἡ καταδάρσις ἔργων φερυμένων ὑπὸ

σκελετοῦ μεταλλικοῦ καὶ θολωτῶν ἢ ἀψιδωτῶν κατασκευῶν δύναται νὰ πραγματοποιηθῆ μόνον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν προσώπων ἐχόντων ἐπαρκῆ πείραν τῆς ἐκάστοτε εἰδικῆς τεχνικῆς, ἢ ὅποια πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῆ διὰ τὴν κατεδάφισιν τούτων ἔργων.

Ἡ καταδάρσις τῶν προεντεταμένων ἔργων ἀπαιτεῖ εἰδικὴν μελέτην ὡς πρὸς τὴν διαδικασίαν καὶ τὴν σειρὰν καταδάρσεως.

Ἄρθρον 27.

Ἀπαγορεύεται ἡ ἀποκοπὴ στοιχείων ἐδράσεως κατὰ τὴν διάρκειαν ἐργασιῶν καταδάρσεως ἐπὶ τούτων, ὅπως π.χ. εἰς περιπτώσεις φορέων ὀπλισμένου σκυροδέματος ἢ μεταλλικῶν σκελετῶν.

Ἄρθρον 28.

Οἱ πρὸς καταδάρσιν τοῖχοι πρέπει πρὸ οἰασθήποτε ἄλλης ἐργασίας νὰ ἀπαλλάσσονται ἀπὸ ἐξέχοντα τεμάχια ξύλου ἢ σιδήρου, τὰ ὅποια δὲν συγκρατοῦνται καλῶς ἢ ἐξέχουν περισσότερον τῶν δύο (2,00) μέτρων.

Ἡ καταδάρσις καὶ ἀφαίρεσις στοιχείων, τὰ ὅποια παρουσιάζουν ἐλαστικότητα ἢ εὐρίσκονται εἰς κατάστασιν ἐντάσεως ὅποια καὶ ἐν πλήρη δύνατὸν νὰ προκαλέσῃ θραύσιν αὐτῶν ἢ στοιχείων τῶν ὁποίων ἡ αἰφνιδία ἀπελευθέρωσις ἢ μετατόπισις δυνατὸν νὰ ἐγγὺ σοβαρὰς συνεπείας ἐπὶ τῆς εὐσταθείας τοῦ συνόλου ἢ τμήματος τῆς κατασκευῆς, θὰ ἐπιχειρηθῆ μόνον συμφώνως πρὸς τὰς ὁδηγίας προσώπου ἔχοντος ἐπαρκῆ ἐμπειρίαν τῆς ἐκάστοτε εἰδικῆς τεχνικῆς.

Ἄρθρον 29.

Ἐξωτερικοὶ ἐξῶστα, μαρμάρινοι κ.τ.λ. ὑποστηρίζονται στερεῶς κατὰ τὴν διάρκειαν καταδάρσεως τῶν τμημάτων ἀπὸ τὰ ὅποια φέρονται, ἀφαιροῦνται δὲ καὶ μεταφέρονται διὰ μηχανικῶν μέσων, ἐκτὸς ἐάν εἶναι δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῆ ἐπὶ τόπου κατατεμαχισμὸς τῶν.

Ἄρθρον 30.

Κατὰ τὴν καταδάρσιν ἐπιβάλλεται διαβροχὴ τῶν καταδάρσιμων τμημάτων δι' ἀφθόνου ὕδατος, πρὸς ἀποφυγὴν δημιουργίας κονιορτοῦ.

Διὰ τὴν καθάρσιν στρώσεων αἱ ὅποια περιέχουν ἐκτοξευτὴ ἐλαφροκονίαμα ἀμιάντου, αὐτὰ θὰ διαβρέχονται καλῶς δύο ἡμέρας πρὸ τῆς ἀποξηλώσεως, καὶ δὴ δύο φορὰς τὴν ἡμέραν. Τὸ κονίαμα τοῦτο θὰ ἀπομακρύνεται πρὸ τῆς καταδάρσεως τοῦ κτιρίου. Ἡ ἀπομάκρυνσις του θὰ γίνεσθαι δι' ἀποξέσεως τῆ βοήθεια σπάτουλλας στερεωμένης εἰς χειρολαβὴν μήκους ἄνω τοῦ ἐνὸς (1,00) μέτρου, ὑπὸ σύγχρονον διαβροχῆν. Ἐάν τὸ ἐλαφροκονίαμα δὲν ἐμποτίζεται δι' ὕδατος θὰ πρέπει οἱ ἐργαζόμενοι νὰ φοροῦν προσωπίδας, ἐναντι κονιορτοῦ. Προκειμένου νὰ καταδαφισθῶν ἐλαφρὰ πλάκες ἀμιάντου (ἀφροστολοῦς), θὰ διαβρέχονται, ἐπίσης δὲ θὰ ἀφαιροῦνται μετὰ τῆς μικροτέρας δυνατῆς φθορᾶς.

Τὰ προϊόντα καθαιρέσεως, θὰ συγκεντρώνονται εἰς σάκους στεγανούς, πρὶν ξηρανθῶν, θὰ προσδένονται ἐπιμελῶς καὶ θὰ ἀπορρίπτονται εἰς χώρους ἔπου θὰ γίνεσθαι τελικὴ ταφὴ τούτων. Ἀπόρριψις τῶν προϊόντων τούτων ἀπαγορεύεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Κατεδάφισις διὰ χρήσεως βοηθητικῶν κατασκευῶν ἢ μηχανικῶν μέσων.

Ἄρθρον 31.

Διὰ καταδάρσεως δι' ἐργασιῶν χειρὸς κατακορφῶν στοιχείων ἐλευθέρου ὕψους ἄνω τῶν τεσσάρων (4,00) μέτρων

αίτηται χρήσις σταθερού μεταλλικού ικριώματος, τὸ ὅπου λα φέρη τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ Π. Δ./τος 778/80 ἕρπεινα μέτρα ἀσφαλείας ἔνουνι πτώσεως. Διὰ καταδάρσεις παροῦσαν στοιχείων ἐλευθέρου ὕψους πανταχόθεν κάτω τῶσάκων (4,00) μέτρων δὲν ἐπιβάλλεται κατασκευὴ ἰσοῦ ἱκριώματος, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ἵτι δὲν θὰ γρη-στυρθεῖν ὡς ἀπέναντα ἐργασίας καταδάρσεις στοιχίαι ἵτους μικρότερου τῶν τριάντων πέντε ἑκατοστῶν (0,35) ἴ μέτρον.

Διὰ καταδάρσεις ἐσωτερικῶν τοίχων ἐπιβάλλεται κενή ἱκριώματος πλὴν τῶν περιπτώσεω ἑσωτερικῶν ἡων συνήθους ὕψους καὶ μικροῦ πάχους.

Διὰ καταδάρσεις δοκῶν καὶ παρεμφερῶν ἱρζοντίων στοι-ων ἀνεξαρτήτως ὕψους ἐπιβάλλεται ἡ κατασκευὴ σταθεροῦ ὀμίματος.

* Ἄρθρον 32.

Τὰ ἱκριώματα τὰ χρησιμοποιούμενα διὰ τὴν καταδάρσιν ἡγίων ἱρζοντίων ἢ κατακορύφων κατασκευάζονται τὰ τὸ ἐξωτερικῶν περιήρημα τῶν στοιχείων καὶ εἶναι ἀνε-ρήτου φορέως. Προκειμένου περὶ καταδάρσεως ἐξω-κῶν τοίχων τὸ ἱκριώμα κατασκευάζεται εἰς τὸ ἐξωτερικ-ν περιήρημα τῆς οἰκοδομῆς ὡς ἀνωτέρω καὶ ἐπιτρέπεται ἡ γρη ἀνεπαλλήλων καθ' ὕψος δαπέδων ἐργασίας.

* Ἄρθρον 33.

α) Εἰς περιπτώσεις καταδάρσεως διὰ μηχανικῶν μέσων, ἔργασία αὐτῆ προκηματοποιεῖται δι' ἑλέως, κρούσεως, ὀθήσεως, χρησιμοποιουμένων ἐκαστατε καταλλήλων μη-ημάτων καὶ διατάξεων.

β) Ὅταν ἡ καταδάρσις τοίχου ἢ ἄλλου στοιχείου ἐπι-ρήται δι' ἑλέως μέσο συρματοσχοίνων, σχοινίων ἢ ἄλ-ν μέσων, ἡ περιογή εἰς τὴν ὕψειαν τὰ στοιχία ταῦτα θὰ παύσων πρέπει νὰ προσδιορίζεται καὶ νὰ ἀποκλείεται ἡμελῶς.

γ) Ὅταν ἡ καταδάρσις τοίχου ἢ ἄλλου στοιχείου ἐπι-ρήται δι' ὀθήσεως ἢ κρούσεως, πρέπει ἐπίσης νὰ λαμβά-νται μέτρα ὥστε νὰ μὴ δημιουργηται κίνδυνος ἐκ τῆς κα-πτώσεως, πρὸς ἀμφοτέρως τὰς πλευρὰς του.

δ) Εἰς τὰς ἄνω περιπτώσεις ἡ ἔργασία ἐκτελεῖται εἰς κατάλληλον ὄραν, λαμβάνονται δὲ τὰ κατὰ περίπτωσιν απαιτούμενα μέτρα προστασίας.

ε) Ἡ τακτὴ ὑπονομιμῆς ἔργου τῆ βοήθεια μηχανή-ματος εἰσπρέπει, μόνον ἐν δὲν προκαλῆ κίνδυνον.

στ) Ἡ διὰ χειρωνακτικῶν ἐργασιῶν ὑπονομιμῆς κτιρίων στοιχείου ἀπαγορεύεται ἐν δὲν ληφθῶν μέτρα ἐγγυώμενα ἡν ἀσφάλειαν τῶν ἐργαζομένων καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐργασίας τῆς ὑπονομιμῆσεως.

ΤΜΗΜΑ ΙΙΙ

ΚΥΡΙΟΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑΙ ΕΡΓΟΤΕΛΙΑΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Ἴκριώματα.

* Ἄρθρον 34.

1. Τὸ πλάτος τῶν διαδρόμων ἐργασίας τῶν ἱκριωμάτων πρέπει νὰ εἶναι ἐπαρκές καὶ ἀνάλογο μὲ τὴν ἔργασίαν διὰ τὴν ὅπου κατασκευασθῆ τὸ ἱκριώμα.

Εἰς πᾶσαν περίπτωσιν πρέπει νὰ ὑπάρῃ διάστημα ἐλευ-θερον, ἀπὸ σταθερὰ ἐμπόδια ἢ ἀπεθρηκευμένα ὕληα, πλάτους τοῦλάχιστον ἐξήκοντα ἑκατοστῶν (0,60) τοῦ μέτρον.

Ὅπου τὸ πλάτος τοῦ δαπέδου ἐργασίας τοῦ ἱκριώματος πρέπει κατὰ περίπτωσιν νὰ εἶναι :

α) Ἐξήκοντα ἑκατοστὰ (0,60) τοῦ μέτρον ἐν ὑποβη-στέῃ ἀποκλειστικῶς ἐργαζομένους (χωρὶς ἀπόθεσιν ὕλων πλὴν τῶν ἁμέσως χρησιμοποιουμένων).

β) Ὅγδοῦντα ἑκατοστὰ (0,80) τοῦ μέτρον ἐν γρη-σμοποιεῖται καὶ δι' ἀπόθεσιν ὕλων.

γ) Ἐἰς μέτρον καὶ δεκά ἑκατοστῶν (1,10) τοῦ μέτρον ἐν γρη-σμοποιεῖται καὶ διὰ τὴν ἔργασιν ἐτέρου δαπέδου ἐργα-σίας εἰς ὑψηλότεραν στάθμην.

δ) Ἐἰς μέτρον καὶ τριάνοντα ἑκατοστῶν (1,30) τοῦ μέτρον ἐν χρησιμοποιεῖται δι' ἐργασίας ἀνεγέρσεως, ἐπεν-δύσεως μὲ λίθους, ὀρθομακρῶσεως ἢ λαξεύσεως.

ε) Ἐἰς μέτρον καὶ πενήκοντα ἑκατοστῶν (1,50) τοῦ μέτρον ἐν τὸ ἱκριώμα χρησιμοποιεῖται συγχρόνως διὰ τὰς ὡς ἄνω ἐργασίας καὶ διὰ τὴν στήριξιν ἄλλου δαπέδου ἐργα-σίας εἰς ὑψηλότεραν στάθμην.

Πλὴν τοῦ ἱκριώματος τῆς περιπτώσεως α τῆς παρούσης παραγράφου τὸ ὅπου ἡ προδιαγράφεται εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 778/80 Π. Δ./γμα «Περὶ ἀσφαλείας κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν οἰκο-δομικῶν ἐργασιῶν», διὰ τὴν κατασκευὴν ἀπάντων τῶν λοιπῶν εἰδῶν σταθερῶν ἱκριωμάτων ἀπαιτεῖται συναξίς μελέτης ὑπὸ τοῦ ἐπιβλέτοντος τὸ ἔργον μηχανικοῦ. Ἀντίγραφον τῆς ὡς ἄνω μελέτης πρέπει νὰ τηρεῖται εἰς τὸ ἐργοτάξιον.

2. Ἄπαντα τὰ μαδέρια τὰ ὅπου συνιστοῦν τὸ δάπεδον ἐργασίας πρέπει :

α) Νὰ ὑποβασιάζωνται ἀπὸ τρία τοῦλάχιστον στήρι-γματα, πλὴν τῶν περιπτώσεων κατὰ τὰς ὁποίας ἡ ἀπόστα-σις μεταξὺ τῶν διαδοχικῶν ἐγκαρσιῶν δοκῶν καὶ τὸ πάχος τῶν μαδερῶν εἶναι τοῦτον ὥστε νὰ ἀφυκλίη κάθε κίνδυ-νον τἀλλοτρώσεως ἢ κάμψεως.

β) Νὰ ἐξέργων τὸ στήριμα στήριξέως τῶν κατὰ μέγος μεγαλύτερον τοῦ τετραπλασίου τοῦ πάχους τῶν.

γ) Νὰ ὑπερακλύπτονται εἰς τὰς θέσεις τῆς μεταξὺ τῶν καλύψεως εἰς τρόπον ὥστε νὰ περῆγουν ἀσφαλτικῶν ἀπρο-σκόπητου κυκλοφορίας (διατάξεις ἐναντι ἀνατροπῆς).

3. Κατὰ τὰ λοιπὰ ἱσχύουν αἱ διατάξεις περὶ ἱκριωμάτων τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 778/80 Π. Δ./τος «Περὶ τῶν μέτρων ἀσφαλείας κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν οἰκοδομικῶν ἐργασιῶν».

* Ἄρθρον 35.

1. Εἰς περιπτώσεις ἐγκαταστάσεως ἀνυψωτικῆς μηχανῆς ἐπὶ ἱκριώματος :

α) Ἡ ἐγκατάστασις γίνεται μόνον κατόπιν ἀδείας τοῦ ἐπιβλέποντος τὸ ἔργον μηχανικοῦ. ὁ ὁποῖος θὰ μελετᾷ καὶ ἐνισχύῃ τὰ στοιχία τοῦ ἱκριώματος ἀνάλογως τῶν ἐπιβαλ-λουμένων προσθέτων φορτίων.

β) Οἱ ὀβλοστάται εἶναι στερεῶς προσδεδεμένοι ἐξ ἀλλο-νήτων στήμιων τοῦ ἔργου τοῦλάχιστον εἰς τὸ τμήμα ἐγκα-ταστάσεως τῆς ἀνυψωτικῆς μηχανῆς.

2. Ἐν ἡ ἀνεβιβαστικῆς γίνετα ἐλευθέρως, ἄνευ παρεμβο-λῆς σιδηροτροχιῶν, κατασκευάζεται καθ' ὅλον τὸ ὕψος τοῦ ἱκριώματος κατάλληλος περίφραξις πρὸς ἀπατροπήν προσ-κρούσεως τοῦ δικινηουμένου φορτίου ἐπὶ τῶν μερῶν τοῦ ἱκριώματος.

* Ἄρθρον 36.

Πρέπει νὰ ἀπαγορεύεται ἡ διέλευσις κἀποθεν τῶν ἱκρω-μάτων. Εἰς περιπτώσεις κατὰ τὰς ὅποιαις ἐπιβάλλεται ἐκ τῶν πραγμάτων ἡ διέλευσις αὐτῆ, πρέπει νὰ δημιουργηται

ασφαλής διάδοος ἀπηλλαγμένη ἐμποδίων και προεξοχῶν ἐλευθέρου ὕψους μεγαλύτερου τῶν δύο μέτρων και εἴκοσι ἑκατοστῶν (2,20) τοῦ μέτρου μετὰ νυκτερινοῦ φωτισμοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Χῶροι ἐργασίας - Κυκλοφορία ἐντὸς αὐτῶν.

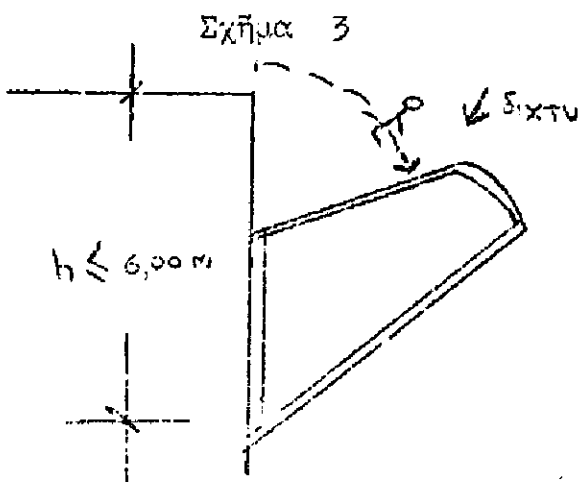
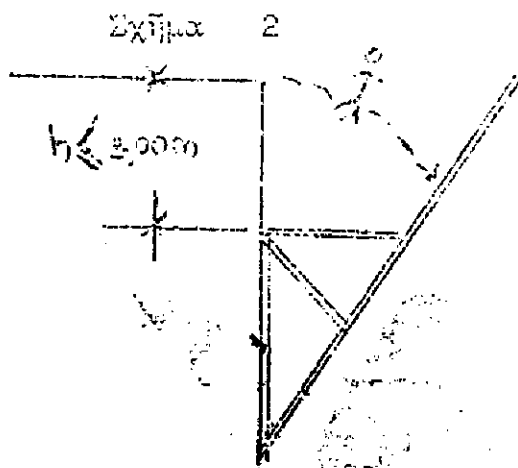
*Ἄρθρον 37.

1. Οἱ χῶροι και τὰ δάπεδα ἐργασίας, αἱ ὁδοὶ κυκλοφορίας και αἱ προσβάσεις τῶν ἐργασιῶν πρέπει νὰ κατασκευάζονται και νὰ διατηρῶνται ἀσφαλεῖς.

2. Ἐὰν εἰς δάπεδον ἐργασίας δὲν ὑπάρχῃ προστατευτικὸν κιγκλίδωμα και θωράκιον πρέπει νὰ τοποθετῶνται ἐναλλακτικῶς κατὰ περίπτωσιν :

Δάπεδον ἐργασίας και ξύλινον κεκλιμένον ἐπίπεδον τὸ ὁποῖον νὰ ἐμποδίζῃ τὴν ἐλευθέραν πτώσιν τῶν ἐργαζομένων, δι' ὕψος μεγαλύτερον τῶν τριῶν (3,00) μέτρων ἢ

δίχτυ ἢ ἕτερον ὑλικὸν ἰδίας ἐλαστικότητος τὸ ὁποῖον νὰ ἐμποδίζῃ τὴν ἐλευθέραν πτώσιν, δι' ὕψος ἀνώτερον τῶν ἑξ (6,00) μέτρων. (βλ. σχήματα 2 και 3).

Αἱ ὡς ἄνω ἄνω κατασκευαὶ δὲν εἶναι ἀπαραίτητοι ἐφόσον ἡ ἐργασία ὑπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας δὲν πρόκειται νὰ διαρκῆσῃ πλέον τῆς ἡμέρας και ἐφ' ὅσον οἱ ἐργαζόμενοι φέρουν ζώνης ἀσφαλείας.

3. Ἀνωμαλίες ἢ κοιλώματα τῶν δαπέδων, ὅπως π.χ. ὄπαι ἢ αὐλάκες, πρέπει νὰ καλύπτονται ἰσοπέδως και κατὰ τρόπον ἀσφαλῆ εἰς τὸ βᾶδισμα.

4. Διαφοραὶ στάθμης εἰς τὰ δάπεδα, ὅπως λ.χ. βαθμίδες, κατώφλια κ.λπ., πρέπει νὰ εἶναι εὐχερῶς ἀντιληπταὶ ἢ νὰ ἐξομαλύνονται διὰ κεκλιμένων ἐπιπέδων (κλίσις, ἢτοι ἀναλογία ὕψους πρὸς μῆκος, ἐπιθυμητὴ : 1/10 ,μεγίστη : 1/6 ὑπὸ τὸν δρον ἐπιμαλῶσεως μὴ ὀλισθηρῆς).

5. Αἱ ὀλισθηρὰ ἢ λεῖα ἐπιφάνειαι πρέπει νὰ καθίστανται τραχεῖαι.

6. Οἱ χαμηλοὶ διάδρομοι και αἱ στεναὶ διαβάσεις κυκλοφορίας ὀχημάτων πρέπει νὰ ἐπισημαίνωνται. Αἱ ἐπικίνδυναι γωνίαι και ἄκμαι πρέπει νὰ στραγγυλεύωνται και νὰ ἐπισημαίνωνται.

7. Αἱ ὁδοὶ κυκλοφορίας τοῦ τόπου ἐργασίας πρέπει νὰ εἶναι ἐπαρκῶς πλατεῖαι και νὰ εἶναι ἐλεύθεραι ἀντικειμένων ἢ ὑλικῶν.

Τὸ ἐλάχιστον πλάτος τῶν ὁδῶν κυκλοφορίας εἶναι ἐξήκοντα ἑκατοστὰ (0,60) τοῦ μέτρου.

8. Θέσεις ἐπικίνδυναι (χαμηλαὶ δοκοὶ κ.λπ.) πρέπει νὰ ἐπισημαίνωνται και νὰ ἐπενδύωνται διὰ καταλλήλων ὑλικῶν πρὸς ἀποφυγὴν ἀτυχημάτων.

9. Αἱ ὁδοὶ προσπελάσεως πρὸς τὰς θέσεις ἐργασίας, χώρους διαμονῆς, χώρους ἐργασιῶν και ἀποθήκης πρέπει νὰ διατάσσωνται και συντηρῶνται κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε οἱ ἀπασχολούμενοι νὰ μποροῦν νὰ μεταβαίνουν και ἀπαχωροῦν ἀσφαλῶς.

10. Εἰς περιπτώσεις χιόνος και παγετοῦ, ὅλα τὰ τμήματα τῶν ἐγκαταστάσεων, ἐπὶ τῶν ὁποίων συνήθως βαδίζουσι οἱ ἐργαζόμενοι, πρέπει νὰ καθαρίζονται ἐγκλίρως ἀπὸ τὸν πάγον και τὴν χιόνα και νὰ καλύπτονται με' ἐκτραχυντικὰ μέσα.

*Ἄρθρον 38.

1. Πεζογέφυραι, ἐξέδραι, πλατύσκαλα, κεκλιμένα ἐπίπεδα (ράμπες), μόνιμοι ἄνω διαβάσεις κ.λπ., εὐρισκόμεναι εἰς ὕψος μεγαλύτερον τῶν ἐβδομήκοντα πέντε ἑκατοστῶν (0,75) τοῦ μέτρου ἀπὸ τοῦ δαπέδου, καθὼς και πᾶσα διάβασις ἄνωθεν ὑδάτων πρέπει νὰ ἔχουν, γὰριν προστασίας κατὰ τῆς πτώσεως ἀνθρώπων ἀσφαλῆς στηθαῖον, ὕψους τοῦλάχιστον ἐνὸς (1,00) μέτρου μετὰ χειρολισθηρῶν (κουραστῆς) σανίδος μεσοδιαστήματος καὶ θωρακίου (σοβατεπί).

2. Πεζογέφυραι και διαβάσεις πεζῶν πρέπει νὰ εἶναι τοῦλάχιστον πλάτους ἐβδομήκοντα πέντε ἑκατοστῶν (0,75) τοῦ μέτρου και ἔταν χρησιμεύουν διὰ μεταφορὰν φορτίων τοῦλάχιστον ἐνὸς μέτρου και εἴκοσι πέντε ἑκατοστῶν (1,25) τοῦ μέτρου. Αὐταὶ πρέπει νὰ εἶναι τοιοῦτοτρόπως στερεωμένοι και ἀντιστηριγμένοι ὥστε κατὰ τὴν κίνησιν ἐπ' αὐτῶν νὰ μὴ εἶναι δυνατόν νὰ ὀλισθήσουν, ἀνατραποῦν ἢ ταλαντευθῶν.

3. Κεκλιμένα πεζογέφυραι, διαβάσεις πεζῶν ἢ κεκλιμένα ἐπίπεδα εἶναι ἀνεκτὰ μέχρι κλίσεως 1:2 (ἀναλογία ὕψους πρὸς μῆκος).

Ἐπ' αὐτῶν και καθ' ὅλον των τὸ πλάτος πρέπει νὰ τοποθετῶνται ἐγκλίρως πῆγες πρὸς προστασίαν κατὰ τῆς ὀλισθησεως. Τοῦτοι, δύνανται νὰ παρεκκλίνωνται εἰς περιπτώσεις ἀντιολισθηρῶν ἐπιστρώσεων και κλίσεων μικροτέρων τοῦ 1 : 10 (ἀναλογία ὕψους πρὸς μῆκος).

4. Γέφυραι φορτώσεως κ.λπ. πρέπει νὰ εἶναι ἐπαρκῶς πλάτους και τοιαύτης ἀντοχῆς και στηρίξεως, ὥστε κατὰ τὴν κυκλοφορίαν πεζῶν ἢ ὀχημάτων νὰ ἀποκλείεται θραύσις, ἀνατροπὴ, ὀλισθηρῆς ἢ ἰσχυρὰ ταλάντωσις των.

Άρθρον 39.

1. Έντός του Έργου-αξίου πρέπει να προϋνται οι λογόν-τες χαρτονομιστοί άσφαλούς κυκλοφορίας, τόσον διά την κίνησιν πλοίων, όσον και διά την κίνησιν μεταφορικών μέσων και μηχανημάτων.

2. Άπαιτούμεται ή μεταφορά άθροιστων διά μηχανημά-των ό ως και όχημάτων μη ποσοφύλουμένων διά τον σκοπόν του-των.

Είς ότι άφορα την άσφαλή κυκλοφορίαν πλοίων, όχημάτων και μηχανημάτων εντός του Έργου-αξίου, έχουν ισχύ αι διατάξεις του Κώδικος Όδικής Κυκλοφορίας εφευρισόμενου υπό των ενταλαμμένων υπό τούτου όρχωνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Άνοήματα όριζόντων και καταχορήγων επιγραφών.

Άρθρον 40.

1. Καταπαύεται δεσμίον, άνοήματα κλίμακων, ύδατοπύ-σεςται, φωταγωγοί, άσκακαφαί, τόφοι, φεσάτια, αλληλας και άλλα επιπέδονα γάσματα, καθώς και δεξαμεναί ή τόφοι περίγυρουσι θερίμας καιοστικά ή δηλητηριώδεις ουσίας ως και τόφοι πυράξεως άσβέστου πρέπει να εξυποτάξώσονται κατά τώσων περιμετρικών διά στήθαιον μετά χειροκινή-σος ήσπου όφους ενός (1,00) μέτρον από του δεσμίου, αφοί... μεσοδιαστήματος και θωρακίου (σφραγισή), ή δι επικαλύψεως ύπερής άνοήτης.

2. Όμοια στήθαια άπαιτούνται και εις τας περιπτώσεσι καταπαυτών, άνοήματων κλίμακων κ.λπ. κλειστών διά κινήτων κλιμακίων ή θυρίδων.

Έάν οι τοπικοί συνθήκαι δεν επιτρέπουσι τούτο, τα κλίμα-κων ή θυρίδες πρέπει να είναι ούτω διατεταγμένα, ώστε όσον είναι άνοήται να παρήκου και πάλιν άσφαλίαν. Είς καταπαυτάς ύπερής επιφανείας μέχρι δεκα πέντε έκασ-τός (0,15) του περιγυροικού μέτρον άνω στήθαιου δύναται να τοποθετηθή άνοήτικόν άκρωτόν κλίμακων.

Τά κλίμακων των καταπαυτών και αί θυρίδες πρέπει να είναι έπιπέδονα και έφ' όσον δεν άπουκακούνονται, να στήθ-ίζονται με σιδηράς ράβδους προσφυσισμένας καταλλήλως, ώστε να εξασφαλίζονται έναντι άκροαίου κλεισίματος.

3. Στήθαι και φωταγωγοί με έπιπέδονα ή κωνών ύδατο-πινάκων πρέπει να έχουν κείθεν άνωθεν έπικραώς ίσχυράν προστασίαν εκ διακρωτού σιμακτιού πλέγματος, μόνον ή κινήτων. Έν περιπτώσει χρησιμότητος ως κλιμακίων ύδατο-πινών ή χυρίσεσι συμακτιού πλέγματος μπορεί να παρυ-καί.

σπαγγών και φωταγωγών με έλαστών έπιπέδονων (βάλοιον, πλαστικόν άμυαλοπλαστικόν κ.λπ.) ή άνωδός έπι-πέδονα μένον ήσαν ύπερβαρυν άνοήτικαί διαδύραμα έπισκί-ψους και άνοήτης πρόσβασις προς τούτου.

Άρθρον 41.

1. Τά άνοήματα καταχορήγων έπιγραφών, πρέπει να έχουν προστατευτικών στήθαιον ή προσωπώνων κλημάδων ή έπικραώς άνοήτης.

2. Τά κινήτα κλημάδων ή περιφράγματα έπιτρέπεται να άνοήτωνται ή άφαιρώνται κατά την διακρίαν έργασίων αί όποια δεν είναι άνωθεν να έκτελεσθούν άλλως, έφ' όσον άρχέθου λαοδύναμα μέτρα άποκρίανται την πτώσιν ή δύνα-μειν να συρραφίσων πιπνοντα έργάζόμενον. Μετά τή πα-ρας των έργασίων, τή άνοήματα επανακρίωνται άμέσως.

Άρθρον 42.

1. Τά βαρέα κλίμακων (φρακτίων, έπισκαλίμων, άγω-γών κ.λπ.) επιτρέπεται να άνωφώνωνται μόνον με ειδικά έρ-

γασία ή διατάξεις, διά την άποφυγήν τραυματισμού των άκρων του έργαζόμενου.

2. Διά καταλλήλων μέτρων πρέπει να περιμειωθώσεται τή άκροαία κλεισίμων βαρέων κλιμακίων ή κλειστών μη-χανών, συμακτών, άιμοδόγων, φρακτίων κ.λπ.

Όσον τή μέτρον τούτο δεν καθίσταται άνωθεν, πρέπει τα βαρέα κλίμακων να άφαιρώνται και τοποθετώνται επί όφύλωντας έπιφανείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Κλίμακες στήθαι και φορηταί.

Άρθρον 43.

1. Όσοι αί κλίμακες πρέπει να είναι άσφαλώς βαρταί και έπικραώς φωτισόμενα, δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιών-ται δι' άνοήσεων ή ούκείων άνωφώνων.

2. Κλίμακες με ποσεισσοτόμας των πέντε (5) βαθμίδας πρέπει να έχουν εις πάσας τας έκταλίφους (άνοήτικα) πεισούς στήθαιον μετά χειροκινήσεως, αφοίως μεσοδιαστήματος και ύδακίου, προς προστασίαν έναντι πτώσεως.

Άρθρον 44.

1. Όσοι αί χρησιμοποιουόμενα εις τή Έργου-ξίον φο-ρηταί κλίμακες πρέπει να πύρουσιν τας προτιθέσεσι αί ύ-πολοι όρίζονται δι' άδρα εις τή Π.Δ. της 22.12.1933 απρι-άσφαλώς έργασών και ύπερβαρυν έργαζόμενων επί φορη-τών κλίμακων ός σπαστηρόνη διά τής Π.Δ. 17.7.1928 απρι συμηρήσεως τού άνω 22.20.12.33 Π. Δ. της απρι άσφαλώς έργασών και ύπερβαρυν έργαζόμενων επί φο-ρητών κλίμακων.

2. Κατά την διά φορητών κλίμακων κίνησιν, των έργαζο-μένων άπαιρούμεται εις τούτους να κινωσιν εις τας χειράς των έργαζοία ή άλλα βαρέα άνωφώνων.

Τούτα δεν να προσδένονται στερεώς εις τή σώμα των ή να φέσονται εντός σώμασιν κατασκευασμού και πινυοδόμενών εις τή σώμα των ή να άνοήθίζώσονται διά σιμονών.

ΤΜΗΜΑ IV
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ - ΕΡΓΟΤΑΞΙΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Ένοχα διατάξεις.

Άρθρον 45.

Έάντα τή μηχανήματα, συμακταί, έργαζοία κ.λπ. των ό-ποίων ήμεται χυρίσε εις τή έργοτάξια πρέπει να πύρουσιν τήσ υπό των Νόμων ή των Κοινωνικών ασφαλισόμενας δια-τάξεσι άσφαλώς ως και τας συνιστώμενας υπό του κατα-σκευαστικού όίκου ύδήγιας άκρίμη και όσον ενδείκνυνται έκ-τός κατασκευής επί μακρόν χρόνον, έστω και άν δεν είναι έ-κωνά προς άιτισουργίαν ή άκρίστων έξ αύτων έργαζοίμων. Ό-σοι αί ένδειξείσιν άιτισουργία και άσφαλώς πρέπει να άνω-φάφρονται εις την έλκωτικήν γάδωσιν. Έκαστον μηχανήμα ή συμακταή πρέπει να συνδένεται υπό έγγεγραμμού οδηγών και-τουρίας, συντηρήσεως και άσφαλώς εις άλλην κινή γάδω-σιν.

Άρθρον 46.

Διά την άνωφώνησιν και των χειρισμών των μηχανημάτων έργοτάξιων λογών τα ακόλουθα :

α) ό χειριστής των μηχανημάτων πρέπει να διανεργήσεται, μόνον υπό άπομον όσω των 18 έτών και έγώστων έπικραώς προς τούτο έμπειρίαν, καθώς και άδεια χειριστού έφ' όσον τούτο προβάλλεται υπό τής κεντρικής νομοθεσίας.

β) Τα μηχανήματα εργαταξίου γενικώς πρέπει να είναι εγκατεστημένα εις θέσεις, οι οποίαι θα επιτρέπουν την ασφάλη και απρόσκοπτον λειτουργίαν των.

γ) Η είσοδος - κινήσις προσωπικού εις τους χώρους εγκαταστάσεως λειτουργίας ή κυκλοφορίας μηχανημάτων, γενικώς θα απαγορεύεται ή υπό προχωρηματοποιήται εις προβλεπόμενας ασφαλείς διαδρομάς.

δ) Εις την περιοχήν λειτουργίας κινητήρων, γενικώς ηλεκτρικών πινάκων, και αποθηκείσεων εύφλεκτων (υγρών καυσίμων, διαλυτικών, κρυσταλλικών κ. λ.) πρέπει να διατίθενται πυροσβεστήρες κατάλληλου τύπου.

*Άρθρον 47

Η ασφάλης και καλή λειτουργία πάντων των μηχανημάτων, καθώς και ή συντήρησις των, θα ελέγχεται ύπουθύνως υπό εξειδικευμένου και αρμοδίου προσώπου συμφώνως προς τας ισχυούσας διατάξεις του από 4/5 Οκτωβρίου 1951 Β. Δ/τος «περί επιβλέψεως της λειτουργίας χειρισμού και συντηρήσεως μηχανημάτων εκτελέσεως τεχνικών έργων».

Όσαύτως άπκντα τὰ μηχανήματα έσωτερικής κίνσεως ρυθμίζονται έσπε, ή καύσις να είναι τελεία και τὸ σύστημα άπαγωγής των προϊόντων της καύσεως να περιρρίξη εις τὸ έλάττωστον τὸν θόρυβον και τὰς έν γένει όχλήσεις, συμφώνως προς τὸς σχετικούς Κανονισμούς ή και τὰς όδηγίας του κατασκευαστού.

*Άρθρον 48.

Τὰ μηχανήματα πρέπει να άκινητούν, και προκειμένου περι ήλεκτροκινήτων να τίθενται εκτός τάσεως, πρὸ της έναρξεως οιασδήποτε εργασίας έπισκευής, συντηρήσεως, καθαρισμού ή ρυθμίσεως. Η άκινήσια και παραμονή τους εκτός τάσεως θα εξασφαλίζεται δια μανδάλώσεως και τοποθέτησεως άπαγορευτικών πινακίδων επί των χειριστηρίων πινάκων και συστημάτων έκκινήσεως. Διά την πλήρη εξασφάλισιν του άμετακινήτου των, κεραίαι, κάδοι φορτίσεως και λοιπά κινητά στοιχεία κατά περίπτωσιν πρέπει να καταβιβάζωνται ή στερεοῦνται (παλίσμα ή άλλη εξασφάλισις).

Εις περίπτωσιν κατά την όποίαν προβλέπεται ότι δι' οιονδήποτε λόγον μηχανήματα δέν θα τεθούν εις λειτουργίαν επί μακρόν χρονικόν διάστημα ταύτα πρέπει να μεταφέρονται εις διακεκριμένον χώρον περιγεγραμμένον καταλλήλως (π.χ. πασιλίκου, σηματοδρας επί σχοιního κλπ.)

*Άρθρον 49.

Μηχανήματα ήλεκτροκίνητα άκωμη και φορητά (όπως π.χ. μηχαναί τριβής, σβουράκια λειάνσεως ή κοπής, ηλεκτροδράπανα ήλεκτροσυγκολλήσεις κ. ά.) πρέπει να ελέγχωνται γενικώς πρὸ της χρήσεως των και ιδιαιτέρως εις προς την καλήν κατάστασιν μονώσεως των και των καλωδίων τροφοδοσίας των, την καλήν γείωσιν των κ. ά., όπως προβλέπει ο Κανονισμός Έσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων.

*Άρθρον 50.

Μετά την παύσιν εργασίας, όλα τὰ μηχανήματα εργαταξίου πρέπει να αφήνωνται άνευ φορτίου να είναι δέ όλα τὰ στοιχεία των άκινήτοποιημένα πλήρως, τὰ συστήματα άκινήτοποιήσεως των τοποθετημένα εις θέσιν «ΕΝΤΟΣ», οί κινητήρες των εις θέσιν «ΕΚΤΟΣ» και στοιχεία, όπως κάδοι τροφοδοσίας ή άνυψώσεως έστοι κ. ά. εις θέσεις ασφαλείς από τὰς όποιás δέν δημιουργοῦν κίνδυνον.

*Άρθρον 51.

Διά τὸν χειρισμόν μηχανημάτων πεπισημένου άέρος, τῶν όποίων ή λειτουργία συνεπάγεται κίνδυνον υγείας,

λόγω του άντικτύπου (κλωστήματος) επιτρέπεται να χρησιμοποιώνται μόνον από άτομα ήλικίας άνω των 18 ετών και υγιή.

Συνιστάται ή χρήσις συμπιεστών ειδικού άντιθρομβικού τύπου, ως και άεροσφυρών με άντιθρομβικές διατάξεις. Αί χειρολαβή των άεροσφυρών πρέπει να έχουν ήλεκτρικήν μόνωσιν και μόνωσιν άποσβέσεως των κραδασμών.

Ο καθαρισμός ένδυμάτων εργασίας και άλλων διὰ πεπισημένου άέρος απαγορεύεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Άνωψωτικά μηχανοκίνητα μηχανήματα.

*Άρθρον 52.

Έκαστον άνωψωτικόν μηχανήμα πρέπει να φέρη μεταλλικήν πινακίδα εις την όποίαν ν' άναγράφωνται ή έπωνυμία του κατασκευαστού και πλήρη τεχνικά στοιχεία. Τὰ στοιχεία ταύτα καθώς και τυχόν προειδοποιητικά και άλλα σημάσεις του μηχανήματος πρέπει να είναι εις την Έλληνικήν γλώσσαν.

Επίσης, έκαστον άνωψωτικόν μηχανήμα θα συνοδεύεται άπαρακίητος από φυλλάδιον Όδηγιών χρήσεως Συντηρήσεως και Ασφαλείας εις γλώσσαν Έλληνικήν.

*Άρθρον 53.

Εις κατάλληλον τμήμα του μηχανήματος και επίσης πλησίον του χειριστηρίου του, πρέπει να είναι τοποθετημένα Πινακίδες, άναφέρουσι τα όρια χρησιμοποίησεως του μηχανήματος (μέγιστον φορτίον του σχετικά με τὸ άντίβαρον, την θέσιν του, την κλίσιν της κεραίας του μηχανήματος εν συνδυασμῶ και με την ταχύτητα άνέμου κ. ά.)

Τὰ στοιχεία ταύτα χορηγοῦνται από τὸν κατασκευαστή του μηχανήματος.

Έκαστος γερανός μεταβλητῆς άκτίνας δράσεως πρέπει να :

α) Φέρη εύκρινώς σημειωμένα επ' αὐτοῦ τὰ φορτία ασφαλείας εις τὰς διαφόρους άκτίνας της κεραίας, βάσεως ή άρπάγης και εις την περίπτωσιν γερανού φέροντος κινητήν κεραίαν την μεγίστην άκτίνα εις την όποίαν επιτρέπεται ή χρησιμοποίησις της.

β) Είναι έφοδιασμένος δι' άκριβοῦς αὐτομάτου δείκτου, εύκρινώς όρατοῦ υπό του χειριστοῦ δευκνόντος την άκτίνα της κεραίας, βάσεως ή άρπάγης, ανά πῶσιν στιγμήν ως και τὸ φορτίον ασφαλείας τὸ άντιστοιχοῦν εις την άκτίνα ταύτην.

Αί άνωψωτικά μηχαναί δέν πρέπει να φορτίζωνται πέραν του φορτίου ασφαλείας των δι' οιονδήποτε χρονικόν διάστημα.

*Άρθρον 54.

Τὰ άνωψωτικά μηχανήματα πρέπει να τοποθετῶνται επί έπιφανείας στηρίξεως επαρκούς άντοχής.

Η ευστάθεια των άνωψωτικών μηχανημάτων πρέπει να είναι εξασφαλισμένη διαρκῶς, έστοι και όταν ταύτα είναι εκτός λειτουργίας, δια της χρήσεως έρμακτις συρματοσχοινίων άγκυρώσεως, σφηνώσεων κοχλιώσεων κ. ά.

Πρὸς προστασίαν των εργαζομένων λαμβάνεται ειδικώτερα μέριμνα δια την ασφάλη συμπεριφορῶν ένκντι κραδασμών τῶσιν των ίδιων των μηχανημάτων όσον και των γειτονικών ή έν έπαφή οικοδομικών στοιχείων ή βοηθητικών κατασκευῶν (κιρνωμάτων κ.λπ.) του έργου.

Απαγορεύεται η εγκατάσταση ή χρήση γερανού υπό κεντρικής συνθήκης, οι οποίοι είναι δυνατόν να θέσουν εις κίνδυνον την ευστάθειαν του.

Γερανός, ο οποίος έχει υποστή την επίδρασιν δυσμενών κεντρικών συνθηκών δυναμένων να επηρεάσουν την ευστάθειαν του, πρέπει να ελέγχεται πρό τής εκ νέου χρήσεώς του.

Άρθρον 55.

Ο χώρος λειτουργίας των ανυψωτικών μηχανημάτων σταθεράς τροχιάς ανυψώσεως γενικώς απομονοῦται διὰ καταλλήλων περιφραγμάτων, ούτως ὥστε να καθίσταται ἀδύνατος ἡ διέλευσις προσώπων ἀσέτων πρὸς τὴν ἐκτελούμενην ἐργασίαν.

Κατὰ τὴν ἀνύψωσιν καὶ ἐν γένει μεταφορᾷ φορτίων ἀπὸ γερανοῦ καὶ συναφῆ μηχανήματα, πρέπει νὰ ἐξασφαλίζονται, διὰ περιφράξεων κ.λ.π., ὥστε οἱ ἐργαζόμενοι ἢ οἱ διερχόμενοι νὰ μὴ κυκλοφοροῦν ἢ νὰ μὴ εὐρίσκωνται κάτωθεν τῶν διακινουμένων φορτίων.

Άρθρον 56.

Τὰ ανυψωτικὰ μηχανήματα τοποθετοῦνται εἰς θέσεις τοιαύτας ὥστε αἱ κατακρήρυφοι τροχιαὶ των (ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν) καὶ μὴ τὰ συρματοσχίονα καὶ λοιπὰ στοιχεῖα των, νὰ μὴ προσεγγίζουσι γενικῶς ἀγωγούς ηλεκτρικῶν δικτύων, ἐφαρμοζόμενων ἐιδικώτερον τῶν εἰς τὰ ἄρθρα 78 καὶ 79 τοῦ Κεφ. Α' τοῦ Πέμπτου Τμήματος τοῦ παρόντος.

Εἰδικὴ πρόνοια λαμβάνεται διὰ τὴν καλὴν στήριξιν τῶν μικρῶν γερανοῦν τῶν τοποθετούμενων ἐπὶ τῶν πλακῶν τῶν ὁρόφων οἰκοδομῶν.

Τὸ ἀμετακίνητόν των ἐξασφαλίζεται διὰ τῆς τοποθετήσεως ἀντιβάρου ἰκανοῦ καὶ ἀναλόγου πρὸς τὸ ἀνυψούμενον βᾶρος ἢ διὰ τῆς ἀκυρώσεώς των.

Άρθρον 57.

1. Τὰ ανυψωτικὰ μηχανήματα τὰ κινούμενα ἐπὶ τροχιῶν πρέπει νὰ πληροῦν καὶ τοὺς ἀκολουθοῦντος ὁρους :

α) Αἱ τροχιαὶ κινήσεώς των πρέπει νὰ εἶναι τοποθετημέναι εἰς ἓνα ὀριζόντιον ἐπίπεδον καὶ νὰ εἶναι πλήρως στερεωμέναι. Αἱ τροχιαὶ αὗται πρέπει νὰ εἶναι ἐφωδιασμέναι εἰς τὰ ἄκρα τῆς διαδρομῆς των δι' ἀναστολέων ἢ χαλινωτηρίων νὰ ἐκτείνωνται δὲ καὶ πέραν τῶν ἐμποδίων πέρατος τῆς διαδρομῆς των κατὰ μῆκος ἐπαρκῆς, πρὸς ἐξασφάλισιν ἀποσεκτῆς διανομῆς τοῦ βάρους τῶν μηχανημάτων εἰς τὸ ἔδαφος συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς προσκρούσεως ἐπὶ τῶν ἐν λόγῳ ἐμποδίων πέρατος. Τὸ μῆκος προσεκτάσεως δὲν πρέπει νὰ εἶναι μικρότερον τοῦ ἑνὸς μέτρου (1,00).

β) Αἱ τροχιαὶ κινήσεως κυλιόμενου γερανοῦ ἀπαγορεύεται νὰ χρησιμοποιοῦνται ὡς σημεῖα ἀγκυρώσεως τούτου.

γ) Αἱ σιδηροτροχιαὶ ἐπὶ τῶν ἑποίων κινεῖται γερανοῦ πρέπει νὰ :

αα) Στήριζονται ἐπὶ ἐπαρκῶς σταθερᾶς ἐπιφανείας πρὸς ἀποσυγῆν ὑπερβολικῆς κάμψεώς των.

ββ) Ἐχουσι ἐπαρκῆ διατομὴν καὶ ὁμαλὴν ἀνω ἐπιφάνειαν.

γγ) Ἐχῶνται δι' ἀρμοκαλυπτριῶν ἢ διπλῶν ἀκροσυνδέσμων.

δδ) Στερεώνονται ἀσφαλῶς ἐπὶ τῶν στρωτήρων ἢ τοῦ φορέως των.

εε) Ἐχουσι ἀκρίνα καμπυλότητος εἰς τὰ καμπύλα τμήματα των ἐπαρκῆ ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχη κίνδυνος ἐκτροχιασμοῦ.

2. Ἀπαντὰ τὰ ἀνωτέρω ανυψωτικὰ μηχανήματα πρέπει νὰ διαθέτουν :

α) Σύστημα μειώσεως τῶν κραδασμῶν τῶν προκαλουμένων εἴτε εἰς τὸ τέλος τῆς διαδρομῆς εἴτε ἐκ συγκρούσεως εἴτε ἐξ ἀποτόμου πεδήσεως.

β) Ἴσχυράς λιθοκαθαριστικᾶς διατάξεις διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν τροχιῶν ἀπὸ λιθοσυντρίμματα καὶ τυχόν ἐγκαταλειμμένα ἀντικείμενα.

γ) Μέσα ὑποστηρίξεως, τροχοπεδήσεως, προσδέσεως, ἰκανὰ διὰ τὴν πλήρη ἀκίνητοποίησιν των ἔστω καὶ ὑπὸ συνθήκας ἰσχυρῶν ἀνεμοπιέσεων.

3. Μεταξὺ τῶν πλέον προεξεχόντων τμημάτων μηχανήματος, τὸ ὅποιον περιστρέφεται ἢ καὶ κυκλοφορεῖ ἐπὶ τροχιῶν καὶ τῶν σταθερῶν ἐμποδίων εἰς τὴν θέσιν ἐγκαταστάσεως, πρέπει νὰ ὑπάρχη ἐλεύθερος χώρος πλάτους τουλάχιστον ἐξήκοντα ἑκατοστῶν (0,60) τοῦ μέτρου, διὰ τὴν ἀσφαλῆ κυκλοφορίαν τοῦ προσώπου.

Ἐὰν τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν, πρέπει νὰ δημιουργοῦνται καταφύγια κατὰ μῆκος τῆς τροχιάς καὶ εἰς ἀποστάσεις τὸ πολὺ δέκα (10,00) μέτρων. Ὅταν εἶναι ἀδύνατος ἡ τήρησις τῆς ἀνωτέρω ἀποστάσεως, πρέπει νὰ ἐπισημαίνεται καταλλήλως ἢ ἀπαγορεύεσις τῆς εἰσόδου προσώπων εἰς τὴν ἐπικίνδυνον ζώνην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Όργανα καὶ ἐξαρτήματα ανυψωτικῶν μηχανημάτων.

Άρθρον 58.

1. Τὸ χειριστήριο ανυψωτικοῦ μηχανήματος, πρέπει νὰ εἶναι ἐφωδιασμένον διὰ καταλλήλου συστήματος μανδάλωσης, πρὸς ἀποκλεισμόν τυχλαίας κινήσεώς του.

2. Τὰ τύμπανα τῶν βαρούλκων καθὼς καὶ αἱ αὐλακῆς τῶν τροχαλιῶν, πρέπει νὰ ἔχουν λείας ἐπιφανείας.

Ἡ διάμετρος τοῦ τυμπάνου δέον ὅπως εἶναι τουλάχιστον εἰκοσάπλοσία τῆς διαμέτρου τοῦ συρματοσχίονου, τὸ ὅποιον χρησιμοποιεῖται.

3. Ἡ διάμετρος τοῦ συρματοσχίονου τὸ ὅποιον χρησιμοποιεῖται ἐπὶ τροχαλίαις, δὲν πρέπει νὰ εἶναι μεγαλύτερη τοῦ πλάτους τῆς αὐλακῆς ταύτης.

4. Αἱ τροχαλῖαι πρέπει νὰ ἔχουν σύστημα ἐμποδίζον τὴν εἴσοδον τοῦ συρματοσχίονου ἀπὸ τὴν αὐλακᾶ. Τροχαλῖαι εὐρισκόμεναι εἰς θέσεις εἰς τὰς ὁποίας ἐνδέχεται νὰ ἐμπλακῆ ἢ χεῖρ τοῦ ἐργαζομένου πρέπει νὰ εἶναι ἐφωδιασμέναι δι' ἀντιστοίχου προστατευτικοῦ καλύμματος.

5. Οἱ ὁδηγοὶ τῶν ἀντιβάρων πρέπει νὰ εἶναι καταλλήλως προφυλαγμένοι.

Άρθρον 59.

Τὰ εἰδικὰ κιβώτια τὰ χρησιμοποιούμενα διὰ τὴν ἀνύψωσιν λίθων, πλίνθων, χύδην ὕλικῶν ἢ ὕλικῶν μικρῶν διαστάσεων πρέπει νὰ εἶναι εἰδικῆς ἰσχυρᾶς κατασκευῆς, νὰ φέρουν δὲ εἰς τὰ καίρια σημεῖα των ἐνίσχυσιν διὰ ταινίας ἐκ σιδηροῦ ἐλάσματος.

Οἱ κάδοι ἀνυψώσεως τῶν ἡμιρευστῶν ὕλικῶν πρέπει νὰ εἶναι κατασκευασμένοι ἐκ σιδηροῦ ἐλάσματος πάχους τουλάχιστον πέντε χιλιοστῶν (0,005) τοῦ μέτρου μὲ ἐνδιάμεσον ἐνισχυτικὴν στρώσιν. Χρήσις κιβωτιῶν ἢ κάδων προχείρου κατασκευῆς, ἐπισφαλοῦς ἀντοχῆς, ὡπως δοχείων πετρελαίου ἢ χρωμάτων ἀπαγορεύεται.

Ἡ ἀνάρτησις τῶν κιβωτιῶν τῶν κάδων καὶ τῶν λοιπῶν ἐξαρτημάτων ἀνυψώσεως ἐπὶ τοῦ ἀγκίστρου ἐπιτελεῖται μετὰ τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἀντίστοιχος λαβὴ νὰ ἐφαρμόζεται καλῶς ἐντὸς τοῦ ἀγκίστρου. Τὰ χεῖλη τῶν ἀνηρητῶν κάδων καὶ δοχείων ἀνυψώσεως ἐν